

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Evgraphi commentvm continens

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1908

Adelphoe II

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1594)

patrem. ut Sallustius dicit (*Catil.* 6, 6) 'curae similitudine patres appellabantur'. postremo concludit, quod iam ueluti repetat filium, quem dedisset, ut iam de ipso cogitat. hac re territus discedit senex, cum iracundia tamen conqueritur, quod omnino alienus non sit a filio ac propterea cogatur de eo cogitare. — **61** NEC NIHIL* NEQVE OMNIA HAEC SVNT QVAE DICIT non omnino, quod dicit, nihil est etiam, non tamen omnia, quae dicit, uera sunt. namque <non> nihil haec molesta sunt, sed causam cumulare aegritudinis nolui, si etiam me irasci dicerem. tali ergo natura homo est, qui etsi placetur, tamen irasci non desinat. si ergo adiuetur eius iracundia, pro certo fiet insania. nunc redit ad aestimationem an uere Aeschinus peccauerit, quod meretrices uniuersas dilexerit, quod omnibus dederit, quod iam paene taedio meretricum promiserit se uxorem esse ducturum, unde iam adulescentiae temperatam uim credebat. nunc autem quasi ad meretricum amores uidetur esse reuocatus, quia nescit pater, quod non sibi meretricem rapuerit sed fratri.

α* [5] per litoten aliquid (cf. *Bruns et Schlee*).

II.

1.

155 **1** OBSECO POPVLARES FERTE MISERO ATQVE INNOCENTI AVXILIVM haec scaena uim concertationis tenet sine ulla specie controuersiae: tantum in dictis quaedam qualitas continetur. [hoc nomen significat de populo, socios, eiusdem 156 condicionis.] — **2** OTIOSE NVNCIAM HIC CONSISTE hoc intelligendum ad mulierem dici, quae sublata est, ut secure 157 et otiose consistat. denique adiecit **3** QUID RESPECTAS NIHIL 25

2 concludit *G* || 8 non *add. W.* || 9 sed — insania] sed simulate ago, quia, si fratris iracundiam iuarem, protinus insaniret α || 10 <iam> me *G* | homo *W.*: εō *G* || 11 qui *Schoell.*: quia *G* || 12 nunc redit *W.* (*duce Lindenbr.*): nam credit (redit α) *codd.* || 20 uim *om.* *G* || 21 controuersia *G* || 22 hoc — condicionis *secl. W.* (*interpol. ex Phorm. I 1, 1*) | significat *om.* *G* || 24 dici ad mulierem α || 25 respicias *GPV*

- PERICLI EST NVMQVAM DVM EGO ADERO HIC TE TANGET. —
 158/59 **4** EGO ISTAM INVITIS OMNIBVS *cripiam uel tangam.* — **5** ITERVM
 VT VAPVLET supra enim, cum meretrix raperetur, leno
 160 uapulauit. — **6** NE TE IGNARVM FVISSE DICAS* MEORVM
MORVM ne facile te defendas, quod ignarus fueris meae 5
consuetudinis. breuiter mores suos ostendit et consuetudinem
liberalem, multa mala dicendo cum nomine, quod sibi esset
 161 *inditum ex officio suo:* **7** LENO inquit EGO SVM. *sed cum*
audisset Aeschinus, illud potius intellexit, quod leno facilis
esset, qui plagis ac uerberibus subiceretur; <nam> magis 10
ad contemptum hoc nomen audiuit. ideo adiecit leno AT
 162 *ITA VT VSQVAM FVIT FIDE QVISQVAM OPTIMA.* — **8** TV QVOD
 TE POSTERIVS PVRGES HANC MIHI INIVRIAM NOLLE FACTAM tu
 posterius fortasse sic te purgare incipies, quod nolles mihi
 163 fecisse iniuriam. — **9** EGO HVIVS NON FACIAM intelligen- 15
dum est, quod quasi de ueste floccum carpserit modicum-
que abstulerit et sic intendens dixerit 'huius non faciam',
hoc est: nec huius paruuli te faciam, ac propterea: con-
temnam et despiciam, ac meum ius potius persequar. —
 164 **10** NEQVE TV VERBIS SOLVES VMQVAM QVOD MIHI RE MALE 20
 FECERIS <quod> tu mihi re ipsa ac ueritate noces, num-
 165 quam hoc uerbis solves. — **11** IVS IVRANDVM DABITVR IN-
 DIGNVM TE ESSE INIVRIA HAC quemadmodum sponsio fieri
 solet ante iudicium, ita hic dixit: ius iurandum dabitur,
 quod indignus fueris, qui hanc iniuriam mihi faceres, licet 25
 167 ego dignus sum, quod acceperim. — **13** ABI PRAESTRENVE
 174 ualde competenter. — **20** VERVM IN ISTAM PARTEM POTIVS
 PECCATO TAMEN ut lenonem caederet seruus, non innuerat
 adulescens: 'sed hanc' inquit 'in partem potius peccato;

α* [4] prodest enim absolutioni reorum imprudentia aut casus
 aut necessitas.

4 FVISSE om. G || 7 nomen G, corr. W. || 10 nam add. W. ||
 11 leno <sed talis qualis f. a. f. o. (e. VS)> α || 14 mihi nolles α ||
 15 facere G | ego <te> α; non est Ter. | intelligendum — faciam
 om. VS || 17 dixit G || 20 <in> re G || 21 quod add. W. || 23 ante
 iudicium fieri solet α || 26 sim? || 27 competenter] obsequenter
 α || 29 hac (ex hanc V) ... parte α

- licet enim contra imperium meum feceris, tamen id fecisti
 176 quod uellem'. — **22** ORNATVS ESSES TVIS EX VIRTVTIBVS
 hoc est: *obessent tibi mores tui. uirtutes hic* uitia collo-*
 178/80 *cauit.* — **24** INFORTVNIVM malam fortunam. — **26** ANTE
 AEDES NON FECISSE ERIT MELIVS HVIC CONVIVIVM ante aedes 5
 <****> *aliud ille leno<ni> proposuit. at hic, quia nullam respon-*
 sionem inuenire potuit satis idoneam, aequam omnibus apud
 Athenas ait esse libertatem, ubi communis omnium erat
 libertas: populi enim iussu respublica gerebatur, <non>
 184 *patriciorum.* — **30** SI SATIS DEBACCHATVS ES LENO AVDI NVNC 10
 187 IAM id est: *furore agitatus es, uti Bacchae.* — **33** LENO
 INIQUVA ME NON VVLT LOQVI liquide ostendit, quam iniquus
 188 ipse sit, cum dixerit **34** LENO SVM FATEOR sensus est:
 sum quidem quod obicis, *sed* quamquam perniciēs *sim*
 communis adolescentium, quamquam periurus, nulla tamen 15
 191 tibi a me facta est iniuria. — **37** QVAE RES TIBI MALE
 VERTAT quod illud est (*Verg. ecl. IX 6*) 'nos illi — quod non
 194 bene uertat — mittimus haedos'. — **40** NAM EGO LIBERALI
 CAUSA ILLAM ASSERO MANV an liberali manu an etiam liberali
 196 causa, ut eius ostendat libertatem? — **42** DVM EGO REDEO 20
 LENO conclusit id quod conuicio dolorem pareret. cum
 201 mora igitur pronuntiandum est 'leno'. — **47** QVANDO BENE
 PROMERVIT FIAT SVVM IVS POSTVLTAT propterea quoniam mihi
 <benē> fecit [*QVANDO BENE PROMERVIT* hoc est multa prae-
 stitit mihi], *ideo postulat, ut quod sibi sit utile faciam.* — 25
 202/4 **48** ARIOLOR quasi diuino uel uatem patior. — **50** MOX
 CRAS REDI singula pronuntianda sunt: quod solent dicere
 α* [3] per ironiam (*cf. Bruns et Schlee*)

1 id fecissem G || 3 <pro> uitii α || 5 melius <non fecisse>
 G || 6 *lac. sign. Schoell sic fere expl.* conuiciari lege uetitum erat,
 unde dedecus; *idem* lenoni || 8 fuerat α || 9 agebatur α | non patri-
 ciorum *Schoell:* petrici aīorum G || 11 id est *suspectum in rec.* β ||
 12 liquide] satis α || 14 obicis] dicis α | quamquam *bis*] etiam quod
 α || 15 adolescentum G || 18 ego <an> α || 20 <dicat> ut α | ostenda
 G | liberalitatem P | redeam G || 21 paret GP || 23 propterea
 quoniam W.: positaquam G || 24 bene *add. W.* | QVANDO — mihi
secl. W. (cf. Don.) | mihi praestitit α || 25 ut W.: id G || 26 ariolor
 <est> α | uel] aut G | uatem patior] uaticinor *Lindenbr.*

207 debitores, ut non reddant quod debent. — **53** ET MVSITANDA INIVRIA EST ADVLESCENTIVM tacenda etiam et animo continenda, ut illud est <****>.

2.

- 209 **1** TACE EGOMET CONVENIAM IPSVM CVPIDE ACCIPIAT FAXO Aeschinus posteaquam uerberato lenone mulierem abduxit, 5 uehementer timuit, ne leno ingemiscens plagis multa diceret et aliquo pacto hoc pater audiret. mandat igitur seruo, ut lenonis iracundiam frangat. seruus autem non solum istud promittit, uerum etiam quod libenter pretium sit accepturus pollicetur et ita tantum abesse ut irascatur, uti gaudeat 10
- 216 sibi pretium restitutum. — **8** PECVNIAM IN LOCO NEGLEGERE INTERDVM MAXIMVM EST LVCRVM 'in loco' ubi oportet, ubi ille, qui accepit, memor esse potest. ideo inquit 'interdum'.
- 217 — **9** SI NVNC DE TVO IVRE PAVLVIVM CONCESSISSES hoc est: non plurimum leno esses, ut intelligamus: si auari- 15
- 219 tiam temperares. — **11** NE NON ISTVC TIBI FAENERARET lucro etiam emolumentum esset. — EGO SPEM PRETIO NON
- 220 EMO malo pretium, quam contempto pretio spem. — **12** NVMQVAM REM FACIES hoc est: numquam diuitias neque pecuniam quaeres. — NESCIS INESCARE HOMINES nescis iactare 20
- 223 praedam et maiora luera captare.* — **15** QVASI VERO VSQVAM TIBI SINT VIGINTI MINAE quasi aliquod emolumentum apud te habeant uiginti minae, dummodo domo obsequaris. — **16** PRAETEREA AIVNT TE PROFICISCI
- 224 IV CYPVRVM hoc inicit seruus, tamquam audierit, quia 25 leno profecturus est Cyprum, uti meretrices inde uehat, α*[21] et est 'inescare' decipere.

3 fort. Verg. Aen. XII 657 mussat rex ipse Latinus suppl., cf. Don. || 5 postquam G | abduxit mulierem α || 8 iram G || 12 <id est> ubi α || 14 NVNC om. G || 15 si om. α || 17 <in> spem α || 18 contempto — spem] emam pretio spem, quasi, si id omisero, postea plura accepturus α || 19 facias G || 20 nescis — et] id est iactata esca ut in hamo α || 22 quasi — minae om. G || 24 obsequare G || 25 tamquam] uel ante quam α | quia om. VS || aduehat α

- 226 quod Cyprus Veneri sit consecrata. — **18** TAMEN HOC AGES
 228 cum redieris, hanc pecuniam exiges. — **20** INIECI HOMINI
 229 SCRVPVLVM* *inmisi* curam et sollicitudinem. — **21** VT IN
 IPSO ARTICVLO *OPPRESSIT* articuli sunt in digitis, quorum
 nodo atque flexu ad actus facilis explicatio est. at si in 5
 ipso articulo quis aliquem teneat rigore confecto, cum
 flexura nulla fiet, nihil agi exinde potest. ita hic temporis
 articulum collocavit, quoniam oppressus actus suos dicit
 231 implicatos. — **23** NISI EO AD MERCATVM VENIO hic 'eo'
 non uerbum est, sed 'eo ad mercatum' hoc est: illuc ad 10
 233 mercatum. — **25** NVNC DEMVM VENIS uerba sunt haec, quae
 dici possunt, si ad mercatum leno ierit et post rediens
 exigere pecuniam coeperit, ut ei opponatur, quod nunc
 ueniat, cur ipse passus sit, quia nescio ubi fuerit, ut
 melius sit perdere quam nunc expectare tam diu aut 15
 238 postea hoc persequi post reuersionem. — **30** PER OPPRES-
 239 STONEM per imprudentiam. — **31** VNVM HOC HABEO unum
 possum tibi praestare, quod uide quemadmodum placeat,
 242 antequam in periculum de toto uenias. — **34** MINAS DECEM
 pollicerer tibi minas decem de toto posse conradi, hoc est 20
 cum labore expediri: ut libenter possit accipere totum,
 243 dimidium pollicetur. — **35** ETIAM DE SORTE NVNC VENIO
 IN DVBIVM MISER leno enim supra (II 1, 46) dixerat 'tan-
 tidem emptam postulat sibi tradier': haec quasi sors est.
 ita lucrum in uenditione habere cupiebat. nunc cum decem 25
 minae offeruntur, quasi de sorte in dubium uenit, an pos-
 246 sit tantum accipere, quantum dedit. — **38** INSVPER ETIAM
 DEFRAVDAT postquam uerberauit, etiam fraudem facit. —

α* [3] id est dubietatem

1 consecrata] dicata (dedic- P) α || 2 INIECI] inmisi α ||
 3 curam<que> α || 10 faciles G | ac G || 6 confectum G ||
 7 fiat G || 8 ducit α (recte?) || 10 ad mercatum] aduerbium α ||
 13 apponatur G, corr. W. || 14 <omisso hoc negotio> cur passus
 sit <aliubi ire> α || 15 aut W.: an G || 16 postea <aut tum per-
 sequi> G || 17 hoc <nunc> G || 19 toto W. (cf. infra et II 4, 14):
 dote G (sic et l. 20 codd.) || 22 <cum> dimidio G || 23 enim om.
 G || 25 inuencione G, corr. W. | nunc] nam α || 28 defraudat α |
 postquam — 306, 2 facta om. G

- 248 **40** VT<VT> HAEC SVNT FACTA quomodocumque haec sunt facta, *propter* quod *plagis* uerberatus sum, *antequam ad litem ueniam*, peto *meum* mihi reddatur, quanti empta est
 250 *meretrix*. — **42** SCIO TE NON VSVM ANTEHAC AMICITIA MEA scio a me nihil honoris tibi ante exhibitum: si haec feceris 5
 251 uel praestiteris, dices et gratum me et memorem. — **43** SE-
 DVLO FACIAM sine dolo *faciam*.

3.

- 254 **1** ABS QVIVIS HOMINE BENEFICIVM ACCIPERE GAUDEAS Ctesipho gaudet uehementer, quod ei sit rapta meretrix. haec oratio exultantis est. 'abs qui' autem abs quo. *maxi-* 10
num autem gaudium est abs quocumque homine accipere beneficium: uerum enim uero id iuuat, si is bene facit, quem bene facere aequum est, uti frater [†]*rapiens* quilibet auxi-
 256 *lium ferat*. — **3** O FRATER FRATER* non dubito, inquit, quoniam, quidquid magnifici dixerō, tua uirtute superatur. 15
 259 ita sensus totus sic plenus est **6** FRATREM HOMINI NEMINEM
 258 ESSE PRIMARVM ARTIVM MAGIS PRINCIPEM. — **5** HANC ME REM PRAECIPVAM HABERE PRAETER ALIOS ARBITROR nemini homini magis esse fratrem principem artium maximarum.* haec autem omnia tamquam praesente dixit fratre, cum absens 20
 esset. denique postea a Syro quaerit ubi sit.

α^* [14] anadiplosis est.

- 259 * [19] quod uero ait **6** NEMINI HOMINI, pleonasmus est: significat enim 'nemo' non (ñ P, om. VS) homo.

4.

- 265 **1** VBI EST ILLE SACRILEGVS rediens domum Aeschinus simulato furore procedit, ut leno metu libenter accipiat

1 facta <id est> α | quomodocumque P, postquam VS || 2 quod] quia α || 3 est empta α || 5 si W.: sed G || 7 <id est (om VS)> sine dolo <mendaciis uolens lenonem decipere> α | rapta sit α || 10 et est oratio exultantis α | <pro (id est pro VS)> absquo<uis> ante Ctesipho α || 13 fr., qui licet rapiens? || 16 <et> est sensus α || 19 maximarum <quam mihi> α || 21 esset] sit α || 22 <En> rediens G || 23 leno Schopen: ille G (prob. Zeune), illo α

- quicquid offertur. — NVM QVIDNAM EFFERT morem expressit auari lenonis, uti, licet audierit minas, oculos tamen intenderit in manum debitoris, *num aliquid ferret, quod non aspiceret*. — **5** VEREOR CORAM IN OS TE LAVDARE uehementer confundor praesente te aliquid *de te* dicere, ne magis **5** adsentandi* gratia uidear facere, *quamquam tibi gratus sum*. — **7** AGE INEPTÉ QVASI NON NORIMVS NOS Ctesipho, inquit, stultum est, quod laudare desideras, quasi nostros **73** animos nesciamus. — **9** VT SI OMNES CVPERENT TIBI NIHIL POSSENT AVXILIARIER quoniam alii puellam leno uenderet **10** et tibi nullum posset esse auxilium. — **11** PAENE EX PATRIA si enim illa discederet propter paruum pretium, paene **278** et tu amore in exilium pergeres *illam sequens*. — **14** NAMQVE HIC PROPERAT CYPRVM insultandi modo dictum, quo lenoni omne reddat. ecce iam beneficium incipit esse, *quod* **15** **281** *totum accipit, siquidem crogat, ut totum accipiat*. — **17** HOMINEM IMPVRISSIMVM malum, ut saepe (*cf. Eun. II 2, 3*) docui. α^* [6] id est adulandi

III.

1.

- 288** **1** OBSECO MEA NVTRIX QVID NVNC FIET haec scaena aestus habet et querelas, quod mulier parturiat, quam compressit Aeschinus, et ob hoc non uenerit, quod rapuerit *a* **20** *lenone meretricem fratri. quaeritur ergo quid fiat, ab ea*. — **289** **2** MODO DOLORES MEA TV OCCIPIVNT PRIMVLVM* *tu mea,* **290** *mihî primum incipiunt dolores*. — **3** IAM NVNC TIMES QVASI NVMQVAM ADFVERIS <NVMQVAM> TVTE PEPPERERIS facile illam solatur, quia uirum experta sit et pepererit et parturienti **25**

*[22] MEA TV haec pronomina beniuolentiam audientis mercantur. PRIMVLVM uero aduerbialiter ait.

1 offert *G* || 3 debitoris *om. G (recte?)* | num *W.*: ne *G* | ferret *W.*: ferorū *G* || 4 <id est> uehementer α || 6 facere uidear α || 11 auxilium esse (ferre *VS*) α || 14 quod leno *G* || 19 oppressit *G*, compr- (*post Aesch-*) α || 20 ob hoc] hodie α || 24 peperis *G* || 25 quia] quae α | <ut> et α | peperit *codd.*